

Advanced Python Programming (4321602) - Summer 2024 Solution

Milav Dabgar

June 21, 2024

Question 1

પ્રશ્ન 1(a) [3 ગુણ]

પાયથનમાં ટપલ અને લિસ્ટ વચ્ચેનો તફાવત લખો.

જવાબ		
તફાવત:		
લક્ષણ	ટપલ	લિસ્ટ
મ્યુટેબિલિટી	ઇમ્યુટેબલ (બદલી શકાતું નથી)	મ્યુટેબલ (બદલી શકાય છે)
સિન્ક્રિસ	() સાથે બનાવાય છે	[] સાથે બનાવાય છે
પ્રદર્શન	જડપી	ધીમું
મેથ્ડ્સ	મર્યાદિત મેથ્ડ્સ (count, index)	ધર્ણી મેથ્ડ્સ (append, remove, વગેરે)

- મેમરી કાર્યક્રમ: ટપલ લિસ્ટ કરતાં ઓછી મેમરી વાપરે છે
- ઉપયોગ: સ્થિર ડેટા માટે ટપલ, ગતિશીલ ડેટા માટે લિસ્ટ

મેમરી ટ્રીક

ટપલ ટાઈટ, લિસ્ટ લૂઝ

પ્રશ્ન 1(b) [4 ગુણ]

સેટ સમજાવો અને પાયથનમાં સેટ કેવી રીતે બનાવાય છે?

જવાબ		
સેટ એ પાયથનમાં અનોખા તત્વોનો અકમાંકિત સંગ્રહ છે.		
સેટ બનાવવાની રીતો:		
1	# ખાલી સેટ	
2	my_set = set()	
3		
4	# તત્વો સાથે સેટ	
5	fruits = {"apple", "banana", "orange"}	
6		
7	# લસ્ટમાંથી સેટ	
8	numbers = set([1, 2, 3, 4])	
9		

- અનોખા તત્વો: દુપ્લિકેટની મંજૂરી નથી
- અકમાંકિત: તત્વોનો કોઈ ચોક્કસ કમ નથી
- ઓપરેશન્સ: યુનિયન, ઇન્ટરસેક્શન, ડિફરન્સ સપોર્ટેડ

મેમરી ટ્રીક

સેટ સ્પેશિયલ - અનોખા અને અકમાંકિત

પ્રશ્ન 1(c) [7 ગુણ]

પાયથનમાં ડિક્ષનરી એટલે શું? બે ડિક્ષનરીને નવી ડિક્ષનરીમાં જોડવા માટેનો પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

ડિક્ષનરી એ પાયથનમાં કી-વેલ્યુ પેર્સનો કમાંકિત સંગ્રહ છે.

પ્રોગ્રામ:

```

1 # બે ડિક્ષનરીઓ
2 dict1 = {1: 10, 2: 20}
3 dict2 = {3: 30, 4: 40}
4
5 # મેથડ 1: update() નો ઉપયોગ
6 result1 = dict1.copy()
7 result1.update(dict2)
8
9 # મેથડ 2: ** ઓપરેટરનો ઉપયોગ
10 result2 = {**dict1, **dict2}
11
12 print("પરિણામ:", result2)
13 # આઉટપુટ: {1: 10, 2: 20, 3: 30, 4: 40}
14

```

- કી-વેલ્યુ પેર્સ: દરેક તત્વમાં કી અને વેલ્યુ હોય છે
- મ્યુટેબલ: બનાવ્યા પછી બદલી શકાય છે
- ઝડપી એક્સેસ: O(1) સરેરાશ સમય જરૂરિયત

મેમરી ટ્રીક

ડિક્ષનરી ડાયનમિક કી-વેલ્યુ સ્ટોર છે

પ્રશ્ન 1(c) OR [7 ગુણ]

પાયથનમાં લિસ્ટ એટલે શું? એક પ્રોગ્રામ લખો જે સૂચિમાંથી મહત્તમ અને ન્યૂનતમ નંબરો શોધો.

જવાબ

લિસ્ટ એ પાયથનમાં તત્વોનો કમાંકિત, મ્યુટેબલ સંગ્રહ છે.

પ્રોગ્રામ:

```

1 # ઇનપુટ લસ્ટ
2 numbers = [45, 12, 78, 23, 56, 89, 34]
3
4 # મહત્તમ અને ન્યૂનતમ શોધો

```

```

5   maximum = max(numbers)
6   minimum = min(numbers)
7
8   print("મહતુતમ: {maximum}")
9   print("નાયૂનતમ: {minimum}")
10
11 # મેન્યુઅલ મેથડ
12 max_val = numbers[0]
13 min_val = numbers[0]
14 for num in numbers:
15     if num > max_val:
16         max_val = num
17     if num < min_val:
18         min_val = num
19

```

- ક્રમાંકિત: તત્ત્વો ઇન્સર્શન ઓર્ડર જાળવે છે
- ઇન્ડક્સિંગ: ઇન્ડક્સ [0, 1, 2...] વાપરીને એક્સેસ
- બિટ્-ઇન ફંક્શન્સ: min(), max(), len() ઉપલબ્ધ

મેમરી ટ્રીક

લિસ્ટ લિનિયર અને ઇન્ડક્સડ છે

Question 2

પ્રશ્ન 2(a) [3 ગુણ]

નેસ્ટેડ ટપલને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

નેસ્ટેડ ટપલ એ ટપલ છે જેમાં અન્ય ટપલ તત્ત્વો તરીકે હોય છે.

ઉદાહરણ:

```

1   # નેસ્ટેડ ટપલ
2   student_data = (
3       ("John", 85, "A"),
4       ("Alice", 92, "A+"),
5       ("Bob", 78, "B")
6   )
7
8   # તત્ત્વોને એક્સેસ કરવું
9   print(student_data[0][1]) # આઉટપુટ: 85
10  print(student_data[1][0]) # આઉટપુટ: Alice
11

```

- બ્લૂ-પરિમાળીય: ટપલની અંદર ટપલ
- ઇન્ડક્સિંગ: બ્લૂવિધ ઇન્ડિસેસ [i][j] વાપરો
- ઇમ્પ્યુટેબલ: નેસ્ટેડ તત્ત્વો બદલી શકતા નથી

મેમરી ટ્રીક

નેસ્ટેડ મતલબ ટપલની અંદર ટપલ

પ્રશ્ન 2(b) [4 ગુણ]

રેન્ડમ મોડ્યુલ શું છે? ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

રેન્ડમ મોડ્યુલ રેન્ડમ નંબરો જનરેટ કરે છે અને રેન્ડમ ઓપરેશન્સ કરે છે.
ઉદાહરણ:

```

1 import random
2
3 # રેન્ડમ ઇન્ટાઇર
4 num = random.randint(1, 10)
5 print(f"રેન્ડમ નંબર: {num}")
6
7 # લસ્ટમાંથી રેન્ડમ પસંદગી
8 colors = ["red", "blue", "green"]
9 choice = random.choice(colors)
10 print(f"રેન્ડમ રંગ: {choice}")
11
12 # રેન્ડમ ફૂલોટ
13 decimal = random.random()
14 print(f"રેન્ડમ દશાંશ: {decimal}")
15

```

- ઇમ્પોર્ટ જરૂરી: import random
- વિવિધ ફંક્શન્સ: randint(), choice(), random()
- ઉપયોગી: ગ્રમ્સ, સિમ્યુલેશન, ટેસ્ટિંગ માટે

મેમરી ટ્રીક

રેન્ડમ વસ્તુઓને અણાધારી બનાવે છે

પ્રશ્ન 2(c) [7 ગુણ]

પેકેજને ઇમ્પોર્ટ કરવાની વિવિધ રીતો સમજાવો. તેનું એક ઉદાહરણ આપો.

જવાબ

ઇમ્પોર્ટ મેથ્ડ્સ:

મેથડ	સિન્કેન્સ	ઉપયોગ
નોર્મલ ઇમ્પોર્ટ	import package	package.function()
ફોર્મ ઇમ્પોર્ટ	from package import function	function()
બધું ઇમ્પોર્ટ	from package import *	function()
એલિયાસ ઇમ્પોર્ટ	import package as alias	alias.function()

ઉદાહરણ:

```

1 # નોર્મલ ઇમ્પોર્ટ
2 import math
3 result1 = math.sqrt(16)
4
5 # ફોર્મ ઇમ્પોર્ટ
6 from math import sqrt
7 result2 = sqrt(16)

```

```

8 # એલિયાસ સાથે ઇમ્પોર્ટ
9 import math as m
10 result3 = m.sqrt(16)
12
13 # બધું ઇમ્પોર્ટ ભલામણા (નથી)
14 from math import *
15 result4 = sqrt(16)
16

```

- નેમ્સપેસ: નોર્મલ ઇમ્પોર્ટ અલગ નેમ્સપેસ રાખે છે
- ડાયરેક્ટ એક્સેસ: ફોમ ઇમ્પોર્ટ ડાયરેક્ટ ફંક્શન કોલ કરવાની મંજૂરી આપે છે
- એલિયાસ: સુવિધા માટે ટૂંકા નામો

મેમરી ટ્રીક

ઇમ્પોર્ટ મેથ્ડ્સ: નોર્મલ, ફોમ, બધું, એલિયાસ

પ્રશ્ન 2(a) OR [3 ગુણ]

પાયથનમાં ડિક્ષણનરીના ગુણધર્મો લખો.

જવાબ

ડિક્ષણનરીના ગુણધર્મો:

ગુણધર્મ	વર્ણન
ક્રમાંકિત	ઇન્સર્શન ઓર્ડર જાળવે છે (Python 3.7+)
મ્યુટેબલ	બનાવ્યા પછી બદલી શકાય છે
કી-અનોખી	ડુલિકેટ કીઓની મંજૂરી નથી
હેટેરોજીનિયસ	કીઓ અને વેલ્યુઝ અલગ પ્રકારના હોઈ શકે

- ઝડપી એક્સેસ: O(1) સરેરાશ લુકઅપ ટાઇમ
- ડાયનેમિક સાઇઝ: વધી અથવા ઘટી શકે છે
- કી પ્રતિબંધો: કીઓ ઇમ્યુટેબલ હોવી જોઈએ

મેમરી ટ્રીક

ડિક્ષણનરી ક્રમાંકિત, મ્યુટેબલ, અનોખી, હેટેરોજીનિયસ છે

પ્રશ્ન 2(b) OR [4 ગુણ]

પાયથનમાં dir() ફંક્શન શું છે. ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

dir() ફંક્શન ઓફ્જેક્ટના બધા એટ્રિબ્યુટ્સ અને મેથ્ડ્સ રિટર્ન કરે છે.

ઉદાહરણ:

```

1 # સ્ટ્રિંગના બધા એટ્રિબ્યુટ્સ
2 text = "hello"

```

```

3   attributes = dir(text)
4   print(attributes[:5]) # પ્રથમ 5 એટ્રિબ્યુટ્સ
5
6   # ઉપલબ્ધ મેથડ્સ ચેક કરો
7   print("upper" in dir(text)) # True
8
9   # મોડ્યુલ્સ માટે
10  import math
11  math_methods = dir(math)
12  print("sqrt" in math_methods) # True
13
14  # કસ્ટમ ઓબજેક્ટ્સ માટે
15  class MyClass:
16      def my_method(self):
17          pass
18
19  obj = MyClass()
20  print(dir(obj))
21

```

- ઇન્ટ્રોસ્પેક્શન: ઓફ્જેક્ટ પ્રોપર્ટીઝ તપાસે છે
- ડિવર્ગિંગ: ઉપલબ્ધ મેથડ્સ શોધવામાં મદદ કરે છે
- બધા ઓફ્જેક્ટ્સ: કોઈપણ Python ઓફ્જેક્ટ સાથે કામ કરે છે

મેમરી ટ્રીક

dir() ઓફ્જેક્ટ એટ્રિબ્યુટ્સની ડિરેક્ટરી બતાવે છે

પ્રશ્ન 2(c) OR [7 ગુણ]

બે સંખ્યાઓનો સરવાળો શોધવા માટે મોડ્યુલને વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે પ્રોગ્રામ લખો. બીજા પ્રોગ્રામમાં મોડ્યુલ ઇમ્પોર્ટ કરો.

જવાબ

મોડ્યુલ ફાઇલ (calculator.py):

```

1  # calculator.py
2  def add_numbers(a, b):
3      """બે સંખ્યાઓ ઉમેરવા માટેનું ફક્કશન"""
4      return a + b
5
6  def multiply_numbers(a, b):
7      """બે સંખ્યાઓ ગુણવા માટેનું ફક્કશન"""
8      return a * b
9
10 def get_sum(num1, num2):
11     """વૈકલ્પનિક સમ ફક્કશન"""
12     result = num1 + num2
13     return result
14

```

મુખ્ય પ્રોગ્રામ (main.py):

```

1  # main.py
2  import calculator
3
4  # મોડ્યુલનો ઉપયોગ
5  result1 = calculator.add_numbers(10, 20)

```

```

6 print(f"સરવાળો: {result1}")
7
8 # ફૂરોમ ઇમ્પોર્ટ
9 from calculator import get_sum
10 result2 = get_sum(15, 25)
11 print(f"ફૂરોમ ઇમ્પોર્ટ વાપરીને સરવાળો: {result2}")
12

```

- મોડ્યુલ બનાવટ: ફંક્શન્સને .py ફાઈલમાં સેવ કરો
- ઇમ્પોર્ટ: ઇમ્પોર્ટ સ્ટેટમેન્ટ વાપરીને એક્સેસ કરો
- કોડ પુનઃઉપયોગ: એક જ મોડ્યુલને અનેક પ્રોગ્રામમાં વાપરો

મેમરી ટ્રીક

મોડ્યુલ કોડને પુનઃઉપયોગી અને વ્યવસ્થિત બનાવે છે

Question 3

પ્રશ્ન 3(a) [3 ગુણ]

રનટાઇમ એરર અને લોજિકલ એરર શું છે. ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

તકાવત:

એરર પ્રકાર	વ્યાખ્યા	ઉદાહરણ
રનટાઇમ એરર	પ્રોગ્રામના અમલ દરમિયાન થાય છે	ઝીરો વડે ભાગાકાર, ફાઈલ ન મળવી
લોજિકલ એરર	પ્રોગ્રામ ચાલે છે પણ ખોટું આઉટપુટ આપે છે	ખોટું સૂત્ર, ખોટી શરત

ઉદાહરણો:

```

1 # રનટાઇમ એરર
2 x = 10
3 y = 0
4 result = x / y # ZeroDivisionError
5
6 # લોજિકલ એરર
7 def calculate_area(radius):
8     return 3.14 * radius # radius * radius હોવું જોઈએ
9

```

મેમરી ટ્રીક

રનટાઇમ કેશ કરે, લોજિકલ કન્ફ્યુઝ કરે

પ્રશ્ન 3(b) [4 ગુણ]

Except પર પોઇન્ટ્સ લખો અને તેને સમજાવો.

જવાબ

Except કલોજ try-except બ્લોકમાં ચોક્કસ એક્સેપ્શન હેન્ડલ કરે છે.
મુખ્ય પાઇન્ટ્સ:

લક્ષણ	વર્ણન
સિન્ટેક્સ	except ExceptionType:
બહુવિધ	એકથી વધુ except બ્લોક હોઈ શકે છે
સામાન્ય	except: બધા એક્સેપ્શન પકડે છે
વરિએબલ	except Exception as e: એરર સ્ટોર કરે છે

```

1   try:
2       number = int(input("નંબર દાખલ કરો: "))
3       result = 10 / number
4   except ValueError:
5       print("અમન્ય ઇનપુટ")
6   except ZeroDivisionError:
7       print("જીરો વડે ભાગી શકતું નથી")
8   except Exception as e:
9       print("એરર: {e}")
10

```

મેમરી ટ્રીક

Except એરર પકડે છે અને હેન્ડલ કરે છે

પ્રશ્ન 3(c) [7 ગુણા]

Divide by zero Exception પકડવા માટે પ્રોગ્રામ લખો. તેમજ finally બ્લોકનો ઉપયોગ કરો.

જવાબ

પ્રોગ્રામ:

```

1 def safe_division():
2     try:
3         # યુઝર પાસેથી ઇનપુટ મેળવો
4         numerator = float(input("અંશ દાખલ કરો: "))
5         denominator = float(input("છદ દાખલ કરો: "))
6
7         # ભાગાકાર કરો
8         result = numerator / denominator
9         print(f"પરિણામ: {numerator} / {denominator} = {result}")
10
11    except ZeroDivisionError:
12        print("એરર: જીરો વડે ભાગી શકતું નથી!")
13        print("કૃપા કરીને નોનજીરો- છદ દાખલ કરો")
14
15    except ValueError:
16        print("એરર: કૃપા કરીને માન્ય નંબરો જ દાખલ કરો")
17
18    except Exception as e:
19        print(f"અનપેક્ષિત એરર: {e}")
20
21    finally:

```

```

22 print("ભાગાકાર પૂર્ણ થઈ")
23 print("કેલ્ક્યુલેટર વાપરવા બદલ આભાર")
24
25 # ફંક્શન કોલ કરો
26 safe_division()
27

```

- **Try બ્લોક:** જોખમી કોડ ધરાવે છે
- **Except:** ખાસ કરીને ZeroDivisionError હેન્ડલ કરે છે
- **Finally:** એક્સેપ્શન ગમે તે હોય, હંમેશા એક્ઝિક્યુટ થાય છે

હેતુવાની ટ્રીક

Try જોખમી કોડ, Except એરર હેન્ડલ કરે, Finally હંમેશા ચાલે

પ્રશ્ન 3(a) OR [3 ગુણ]

બિલ્ટ-ઇન એક્સેપ્શન શું છે અને તેના પ્રકારો આપો.

જવાબ

બિલ્ટ-ઇન એક્સેપ્શન પ્રકારો:

પ્રકાર	વર્ણન	ઉદાહરણ
ValueError	ઓપરેશન માટે અમાન્ય વેલ્યુ	int("abc")
TypeError	ખોટો ડેટા ટાઇપ	"5" + 5
IndexError	ઇન્ડેક્સ રેન્જ બહાર	list[10]
KeyError	કી મળી નથી	dict["missing"]
FileNotFoundException	ફાઈલ અસ્થિત્વમાં નથી	open("no.txt")

હેતુવાની ટ્રીક

Value, Type, Index, Key, File - સામાન્ય એરર પ્રકારો

પ્રશ્ન 3(b) OR [4 ગુણ]

Syntax error સમજાવો અને આપણે તેને કેવી રીતે ઓળખી શકીએ? ઉદાહરણ આપો.

જવાબ

Syntax Error ત્યારે થાય છે જ્યારે ખોટા સિન્ટેક્સને કારણે Python કોડ પાર્સ કરી શકતું નથી.
ઓળખ:

પદ્ધતિ	વર્ણન
Python interpreter	લાઇન નંબર સાથે એરર મેસેજ બતાવે છે
IDE highlighting	કોડ એડિટર્સ સિન્ટેક્સ એરર હાઇલાઇટ કરે છે
એરર મેસેજ	એરરની ચોક્કસ જગ્યા દર્શાવે છે

ઉદાહરણો:

```

1 # કોલોન ખૂટે છે
2 if x > 5
3     print("Greater") # SyntaxError
4
5 # કૌસ બંધ નથી
6 print("Hello") # SyntaxError
7
8 # પોટું ઇન્ડેન્ટેશન
9 def my_function():
10    print("Hello") # IndentationError
11

```

મેમરી ટ્રીક

Syntax એરર કોડને શરૂ થતા અટકાવે છે

પ્રશ્ન 3(c) OR [7 ગુણ]

પાયથનમાં Exception handling શું છે? યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

Exception Handling એ પ્રોગ્રામ કેશ થયા વગર સનટાઇમ એરરને ગેસફુલી હેન્ડલ કરવાની પદ્ધતિ છે.

પ્રોગ્રામ:

```

1 def file_processor():
2     filename = None
3     try:
4         filename = input("ફાઈલનામ દાખલ કરો: ")
5         with open(filename, 'r') as file:
6             content = file.read()
7             numbers = [int(x) for x in content.split()]
8             average = sum(numbers) / len(numbers)
9             print(f"સરેરાશ: {average}")
10
11     except FileNotFoundError:
12         print(f"એરર: ફાઈલ '{filename}' મળી નથી")
13
14     except ValueError:
15         print("એરર: ફાઈલમાં નોનન્યૂમેરિક- ડટા છે")
16
17     except ZeroDivisionError:
18         print("એરર: ફાઈલમાં કોઈ નબરો મળ્યા નથી")
19
20     except Exception as e:
21         print(f"અનપેક્ષિત એરર: {e}")
22
23     else:
24         print("ફાઈલ સફળતાપૂર્વક પ્રોસેસ થઈ")
25
26     finally:
27         print("ફાઈલ પ્રોસેસણ ઓપરેશન પૂર્ણ થયું")
28
29 # ફંક્શન ચલાવો
30 file_processor()
31

```

મેમરી ટ્રીક

Try-Except-Else-Finally: સંપૂર્ણ એરર હન્ડલિંગ

Question 4

પ્રશ્ન 4(a) [3 ગુણ]

ફાઇલમાં આપણે કયા પ્રકારના વિવિધ ઓપરેશન્સ કરી શકીએ?

જવાબ

ફાઇલ ઓપરેશન્સ:

ઓપરેશન	વર્ણન	મેથડ
Read	ફાઇલ કન્ટેન વાંચો	read(), readline()
Write	ફાઇલમાં ડેટા લખો	write()
Append	અંતે ડેટા ઉમેરો	mode 'a'
Create	નવી ફાઇલ બનાવો	mode 'w', 'x'
Delete	ફાઇલ દૂર કરો	os.remove()
Seek	ફાઇલ પોઇન્ટર ખસોડો	seek()

મેમરી ટ્રીક

Read, Write, Append, Create, Delete, Seek

પ્રશ્ન 4(b) [4 ગુણ]

ફાઇલ મોડ્સની યાદી આપો. કોઈપણ ચાર મોડનું વર્ણન લખો.

જવાબ

ફાઇલ મોડ્સ:

મોડ	વર્ણન	હેતુ
'r'	Read મોડ	અસ્થિત્વમાં રહેલી ફાઇલ વાંચો (ડિફોલ્ટ)
'w'	Write મોડ	ફાઇલ બનાવો/ઓવરરાઇટ કરો
'a'	Append મોડ	ફાઇલના અંતે ઉમેરો
'x'	Exclusive	નવી બનાવો, જો અસ્થિત્વમાં હોય તો ફેલ
'b'	Binary મોડ	બાઇનરી ફાઇલો
'+'	Read+Write	અપડેટ મોડ

મેમરી ટ્રીક

Read, Write, Append, eXclusive - મુખ્ય ફાઇલ મોડ્સ

પ્રશ્ન 4(c) [7 ગુણ]

ફાઇલમાંના તમામ શબ્દોને સોર્ટ કરવા અને તેને લિસ્ટમાં મૂકવા માટેનો પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

પ્રોગ્રામ:

```

1 def sort_words_from_file():
2     try:
3         # ઈન્પુટ ફાઇલનામ
4         filename = input("ફાઇલનામ દાખલ કરો: ")
5
6         # ફાઇલ કન્ફૈન્ટ વાંચો
7         with open(filename, 'r') as file:
8             content = file.read()
9
10        # વભાજતિ કરો અને સાફ કરો
11        words = content.lower().split()
12
13        # Punctuation દૂર કરો
14        import string
15        clean_words = []
16        for word in words:
17            clean_word = word.translate(str.maketrans("", "", string.punctuation))
18            if clean_word: # માત્ર ખાલી ન હોય તેવા શબ્દું
19                clean_words.append(clean_word)
20
21        # શબ્દો સોર્ટ કરો
22        sorted_words = sorted(clean_words)
23
24        # પરિણામો દર્શાવો
25        print("સોર્ટ થયેલા શબ્દો: ")
26        print(sorted_words)
27
28        # નવી ફાઇલમાં સેવ કરો
29        with open('sorted_words.txt', 'w') as output_file:
30            for word in sorted_words:
31                output_file.write(word + '\n')
32
33        print(f"કુલ શબ્દો: {len(sorted_words)}")
34
35    except FileNotFoundError:
36        print("એરો: ફાઇલ મળી નથી")
37    except Exception as e:
38        print(f"એરો: {e}")
39
40    sort_words_from_file()
41

```

મેમરી ટ્રીક

Read, Split, Clean, Sort, Save

પ્રશ્ન 4(a) OR [3 ગુણ]

ફાઇલ હેન્ડલિંગ શું છે? ફાઇલ હેન્ડલિંગ ઓપરેશનની યાદી આપો અને સમજાવો.

જવાબ

ફાઇલ હેન્ડલિંગ એ ડેટાને કાયમી ધોરણે સ્ટોર કરવા અને પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે ફાઇલો સાથે કામ કરવાની પ્રક્રિયા છે.
ફાઇલ હેન્ડલિંગ ઓપરેશન્સ:

ઓપરેશન	ફુંક્શન	વર્ણન
Open	open()	ચોક્કસ મોડમાં ફાઇલ ખોલે છે
Read	read()	ફાઇલમાંથી ડેટા વાંચે છે
Write	write()	ફાઇલમાં ડેટા લખે છે
Close	close()	ફાઇલ બંધ કરે છે
Seek	seek()	ફાઇલ પોઇન્ટર ખરોડે છે
Tell	tell()	વર્તમાન પોઇન્ટેશન રિટર્ન કરે છે

મેમરી ટ્રીક

Open, Read, Write, Close - બેઝિક ફાઇલ સાયકલ

પ્રશ્ન 4(b) OR [4 ગુણ]

load() મેથડ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

load() મેથડ ફાઇલમાંથી ડેટાને ડીસીરિયલાઇઝ કરવા માટે વપરાય છે (સામાન્ય રીતે pickle મોડ્યુલ સાથે).

ઉદાહરણઃ

```

1 import pickle
2
3 # પહેલાં, ડેટા સેવ કરીએ
4 data_to_save = {'name': 'John', 'scores': [85, 92, 78]}
5 with open('data.pkl', 'wb') as file:
6     pickle.dump(data_to_save, file)
7
8 # ફાઇલમાંથી ડેટા લોડ કરીએ
9 with open('data.pkl', 'rb') as file:
10    loaded_data = pickle.load(file)
11
12 print("લોડ થયેલ ડેટા:", loaded_data)
13

```

- ડીસીરિયલાઇઝેશન: ફાઇલ ડેટાને પાછું Python objects માં કન્વર્ટ કરે છે
- Binary મોડ: pickle ફાઇલ્સ માટે 'rb' મોડ વાપરો

મેમરી ટ્રીક

load() ફાઇલ ડેટાને પાછું Python objects માં લાવે છે

પ્રશ્ન 4(c) OR [7 ગુણ]

એક પ્રોગ્રામ લખો જે ટેક્સ્ટ ફાઇલને ઇનપુટ કરે. પ્રોગ્રામે ફાઇલમાંના તમામ યુનીક શબ્દોને મૂળાક્ષરોના ક્રમમાં છાપવા જોઈએ.

જવાબ

પ્રોગ્રામ:

```

1 def find_unique_words():
2     try:
3         # ફાઈલનામ મેળવો
4         filename = input("ટેક્સ્ટ ફાઈલનામ દાખલ કરો: ")
5
6         # ફાઈલ કન્ટૈનર વાંચો
7         with open(filename, 'r', encoding='utf-8') as file:
8             content = file.read().lower()
9
10        # સાફ કરો અને શબ્દો એક્સ્ટ્રેક્ટ કરો
11        import re
12        words = re.findall(r'\b[a-zA-Z]+\b', content)
13
14        # સેટ યુનિક() બનાવો અને સોર્ટ કરો
15        unique_words = sorted(list(set(words)))
16
17        # પરિણામો દર્શાવો
18        print("મૂળાક્ષરોનાં કુલમાં યુનિક શબ્દો: ")
19        for i, word in enumerate(unique_words, 1):
20            print(f"{i:3d}. {word}")
21
22        print(f"\nકુલ યુનિક શબ્દો: {len(unique_words)}")
23
24        # પરિણામો સેવ કરો
25        with open('unique_words.txt', 'w') as f:
26            for word in unique_words:
27                f.write(word + '\n')
28
29    except FileNotFoundError:
30        print(f"એરો: ફાઈલ '{filename}' મળી નથી")
31    except Exception as e:
32        print(f"એરો: {e}")
33
34 find_unique_words()
35

```

મેમરી ટ્રીક

વાંચો, એક્સ્ટ્રેક્ટ કરો, યુનિક, સોર્ટ, દર્શાવો

Question 5

પ્રશ્ન 5(a) [3 ગુણા]

નીચેના ટર્ટલ ફુંક્શનને યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે સમજાવો. (a) turn() (b) move().

જવાબ

નોંધ: સ્ટાન્ડર્ડ ટર્ટલ left/right (turn) અને forward/backward (move) વાપરે છે.
ફુંક્શન્સ:

ફુક્શન	હેતુ	ઉદાહરણ
Turn	દિશા બદલે છે	turtle.left(90)
Move	પોર્ઝિશન બદલે છે	turtle.forward(100)

```

1 import turtle
2 t = turtle.Turtle()
3 t.forward(100) # Move
4 t.left(90)    # Turn
5

```

મેમરી ટ્રીક

Turn દિશા બદલે, Move પોર્ઝિશન બદલે

પ્રશ્ન 5(b) [4 ગુણ]

ટર્ટલની દિશા બદલવાની વિવિધ ઇન્સિષન્ટ પદ્ધતિઓ સમજાવો.

જવાબ

દિશા મેથડ્સ:

મેથડ	વર્ણન	ઉદાહરણ
left(deg)	ડાબે ફેરવો (વામાવર્તી)	t.left(90)
right(deg)	જમણે ફેરવો (દક્ષિણાવર્તી)	t.right(45)
setheading(deg)	ચોક્કસ કોણ સેટ કરો	t.setheading(0)
towards(x,y)	પોઇન્ટ તરફનો કોણ	t.towards(0,0)

મેમરી ટ્રીક

Left-Right સંબંધિત, Heading ચોક્કસ, Towards ગણતરી કરે

પ્રશ્ન 5(c) [7 ગુણ]

ટર્ટલનો ઉપયોગ કરીને ચોરસ, લંબચોરસ અને વર્તુળ દોરવા માટેનો પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

પ્રોગ્રામ:

```

1 import turtle
2
3 def draw_shapes():
4     t = turtle.Turtle()
5     t.speed(3)
6
7     # ચોરસ દોરો
8     t.penup(); t.goto(-200, 50); t.pendown()
9     t.write("ચોરસ")

```

```

10 for _ in range(4):
11     t.forward(80)
12     t.right(90)
13
14 # લંબચોરસ દોરો
15 t.penup(); t.goto(0, 50); t.pendown()
16 t.write("લંબચોરસ")
17 for _ in range(2):
18     t.forward(120) # લંબાઈ
19     t.right(90)
20     t.forward(60) # પહોળાઈ
21     t.right(90)
22
23 # વર્તુળ દોરો
24 t.penup(); t.goto(200, 50); t.pendown()
25 t.write("વર્તુળ")
26 t.circle(40)
27
28 turtle.done()
29
30 draw_shapes()
31

```

મેમરી ટ્રીક

ચોરસ: 4 સમાન બાજુ, લંબચોરસ: 2 જોડી, વર્તુળ: radius મેથાડ

પ્રશ્ન 5(a) OR [3 ગુણ]

ટર્ટલમાં પેન કમાન્ડના વિવિધ પ્રકારો કયા છે? તે બધાને સમજાવો.

જવાબ**પેન કમાન્ડ્સ:**

કમાન્ડ	હેતુ
penup()	પેન ઉઠાવો (દોરવાનું બંધ)
pendown()	પેન નીચે મૂકો (દોરવાનું શરૂ)
pensize(w)	લાઇન જાડાઈ સેટ કરો
pencolor(c)	લાઇન કલર સેટ કરો
fillcolor(c)	ભરવાનો કલર સેટ કરો
begin_fill()	ભરવાનું શરૂ કરો
end_fill()	ભરવાનું બંધ કરો

મેમરી ટ્રીક

Up-Down દોરવાનું કન્ટ્રોલ કરે, Size-Color દેખાવ કન્ટ્રોલ કરે

પ્રશ્ન 5(b) OR [4 ગુણ]

ટર્ટલનો ઉપયોગ કરીને વર્તુળ અને સ્ટારના આકાર દોરો અને તેમને લાલ રંગથી ભરો.

જવાબ

પ્રોગ્રામ:

```

1 import turtle
2
3 t = turtle.Turtle()
4 t.color("red", "red") # પેન અને ફુલ કલર
5
6 # ભરેલું વર્તુળ
7 t.begin_fill()
8 t.circle(50)
9 t.end_fill()
10
11 t.penup(); t.forward(150); t.pendown()
12
13 # ભરેલો સ્ટાર
14 t.begin_fill()
15 for _ in range(5):
16     t.forward(100)
17     t.right(144)
18 t.end_fill()
19
20 turtle.done()
21

```

મેમરી ટ્રીક

Begin fill, આકાર દોરો, End fill

પ્રશ્ન 5(c) OR [7 ગુણ]

ટર્ટલનો ઉપયોગ કરીને ભારતનો ઝંડો દોરવા માટેનો પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

ભારતનો ઝંડો પ્રોગ્રામ:

```

1 import turtle
2
3 def draw_rect(color, x, y, width, height):
4     t.penup(); t.goto(x, y); t.pendown()
5     t.color(color)
6     t.begin_fill()
7     for _ in range(2):
8         t.forward(width); t.right(90)
9         t.forward(height); t.right(90)
10    t.end_fill()
11
12 t = turtle.Turtle()
13 t.speed(5)
14 width = 300
15 height = 60
16
17 # પટ્ટીઓ દોરો
18 draw_rect("orange", -150, 150, width, height)
19 draw_rect("white", -150, 90, width, height)
20 draw_rect("green", -150, 30, width, height)

```

```
21 # ચક્ર દોરો
22 t.penup()
23 t.goto(0, 60) # સફેદ પટ્ટીનું કેન્દ્ર
24 t.pendown()
25 t.color("navy")
26 t.circle(30) # બાહ્ય વર્તુળ
27
28 # તીલીઓ
29 for i in range(24):
30     t.penup(); t.goto(0, 90); t.pendown()
31     t.setheading(i * 15)
32     t.forward(30)
33
34 t.hideturtle()
35 turtle.done()
36
37
```

મેમરી ટ્રીક

કેસરી-સફેદ-લીલી પટ્ટીઓ 24-તીલીવાળા ચક સાથે